

Necessitat i objectius de la creació d'una associació d'arqueòlegs professionals a Catalunya

Associació d'Arqueòlegs de Catalunya (Ad'AC)

En l'assemblea celebrada el dia 19 de febrer de 2000, més de 150 arqueòlegs professionals de Catalunya vam decidir constituir l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya com a resposta a la percepció col·lectiva d'un seguit de problemàtiques que dificulten seriosament el correcte exercici de la nostra professió. En primer lloc cal destacar el progressiu i notable deteriorament de la nostra situació laboral, deteriorament que reflecteix, entre d'altres coses, una baixa consideració social bastant generalitzada respecte de la tasca dels arqueòlegs. Aquest menysteniment social de la nostra feina afecta l'arqueologia a Catalunya des de totes les perspectives possibles i, per tant, aplega la totalitat dels membres del col·lectiu professional.

El primer que cal fer és definir amb precisió la feina de l'arqueòleg, posant èmfasi en la utilitat social d'aquesta figura. D'entrada, és una figura indispensable per a la correcta aplicació de la legislació vigent que preveu intervencions arqueològiques prèvies a la posada en marxa de qualsevol actuació que afecti el patrimoni arqueològic. Aquesta intervenció tècnica inicial és necessària per avaluar les conseqüències de múltiples projectes urbanístics o d'infraestructures, la realització dels quals ha de ser compatible amb la preservació de l'esmentat patrimoni. I és que hom accepta (i així està establert a les lleis vigents) que aquest patrimoni arqueològic i històric ha de ser conservat, estudiat i difós entre el seu beneficiari principal, que és la societat en el seu conjunt. Per això la tasca de l'arqueòleg va molt més enllà que aquesta primera actuació de salvament i avaluació de les restes materials del nostre passat. El seu estudi acurat, la seva conservació, gestió i difusió formen part de les variades tasques dels membres del nostre col·lectiu, ja sigui des de dintre de les diferents administracions o institucions públiques (Universitat, Generalitat de Catalunya, ajuntaments, diputacions, museus, etc.), com des del lliure desenvolupament de la professió.

Aquestes activitats, la funció social de les quals és doncs indiscutible, no s'estan duent a terme en les millors condicions per causa, com deïem abans, de

greus problemes que afecten els membres del col·lectiu de professionals de l'arqueologia.

L'associació neix amb el propòsit de treballar per tal d'avançar en la resolució d'aquests conflictes mitjançant els següents objectius.

1. *Defensa del marc professional.* La situació laboral es caracteritza per una manca absoluta de regulació palesa de manera especialment punyent en la problemàtica dels honoraris. Hi ha la certesa que la remuneració mitjana de l'arqueòleg no està al nivell mínim exigible a la nostra categoria professional, sobretot en comparació amb el que sabem d'altres professionals equiparables. A banda d'aquesta qüestió bàsica, la normalització de l'exercici professional de l'arqueologia ha de passar també per la consecució de millores en aspectes com ara la seguretat laboral, temes de responsabilitat civil, etc. Aquests aspectes, ja superats i assumits en altres àmbits professionals, constitueixen assignatures pendents entre el nostre col·lectiu. L'estudi de la viabilitat d'un col·legi professional que reguli aquesta situació caòtica és un dels objectius bàsics de la nostra associació (la qual, en tot cas, pretén esdevenir a curt termini el bressol d'un futur col·legi o, en el cas que això no sigui viable o convenient, en una institució amb unes atribucions d'alguna manera equiparables).

2. *Crear unitat i consciència de col·lectiu.* El col·lectiu de professionals de l'arqueologia a Catalunya és, en general, jove i caracteritzat per la dispersió (a causa de la varietat de les tasques implicades a què abans fèiem esment). A més, hi ha manca d'uns estudis especialitzats (llicenciatura pròpia) que, al nostre parer, la nostra activitat requereix per la seva marcada especificitat, fet que encara agreuja més aquesta situació. L'associació vol esdevenir el marc adequat per assolir una comunicació regular entre els membres del col·lectiu i avançar junts en els objectius proposats.

3. *Esdevenir grup d'opinió.* Els temes que ens afecten són múltiples i tots estan clarament interrelacionats. És per això que l'associació aspira a tenir veu pròpia en totes aquelles qüestions que afecten l'exercici de la nostra professió com ara el desenvolupament de la legislació vigent en temes d'execució d'excavacions arqueològiques i altres, temes de defensa del patrimoni, relacions amb la Universitat, problemes en la pràctica de la recerca arqueològica, etc.

L'associació vol ser un instrument vàlid per assolir aquestes fites i per això ja ens hem posat a treballar mitjançant la constitució de quatre comissions de treball que s'han repartit la feina de la següent manera:

a. *Comissió per a l'anàlisi de la situació laboral del professional de l'arqueologia:*

Aquest grup de treball se centra en la defensa professional de l'arqueòleg, tant l'autònom com l'assalarariat. Aquesta es planteja en dos grans grups: el marc legal i el marc laboral. Dins del primer, es tracten els aspectes legals i fiscals com són l'IAE, els autònoms i l'IVA; mentre que el segon, el laboral, gira al voltant de la seguretat i higiene al treball, la responsabilitat civil, els honoraris professionals i altres. Els objectius finals són millorar les condicions laborals dels arqueòlegs i, amb tota la documentació generada, elaborar dossiers informatius per facilitar-la posteriorment als socis/sòcies.

Fins ara s'ha recollit informació sobre l'IAE, autònoms i IVA; s'està realitzant un dossier sobre seguretat

i higiene en el treball, i es treballa en el tema dels honoraris alhora que s'està creant la base i els contactes per veure si és viable un conveni laboral per als assalariats, conveni que serà el marc de referència per als treballadors autònoms.

Un cop elaborades les diferents propostes, aquestes es faran extensives a les administracions corresponents, per una banda, i a les entitats privades (empreses), per l'altra, i es farà tot el que estigui a les nostres mans, amb la legitimitat que ens donarà el nombre d'associats, per a pressionar fins que siguin acceptades i posades en pràctica.

b. *Comissió per a estudiar la constitució d'un futur Col·legi d'Arqueòlegs*

L'objectiu fonamental d'aquesta comissió és el d'anallitzar la viabilitat de la creació d'un Col·legi Professional d'Arqueòlegs de Catalunya. Ja des de la fase constitutiva de l'associació es van iniciar els contactes amb diversos advocats per tal de cercar informació exacta sobre els tràmits legals requerits per assolir aquesta fita. El primer que vàrem saber és que calien uns passos previs ineludibles que són dos: definició del *perfil professional* de l'arqueòleg i elaboració d'un *codi deontològic* de la professió. Per tal de poder acotar el perfil professional de l'arqueòleg s'ha optat per definir, en primera instància, els *àmbits de la professió* i així desenvolupar posteriorment un catàleg de perfils en funció dels àmbits d'exercici. Pel que fa al segon punt, ara per ara en una fase molt inicial i no tan prioritària, simplement s'ha anat recopilant informació sobre altres codis deontològics d'associacions afins (European Archaeologist Association, etc.).

A més hem encetat un procés intern de reflexió que pretenem que sigui obert a tots els membres del col·lectiu, sobre la capacitat reguladora, normativa i econòmica del futur col·legi així com sobre les necessitats pròpies d'una institució d'aquestes característiques.

c. *Comissió sobre legislació, defensa del patrimoni i propietat intel·lectual*

En aquest grup de treball les línies d'actuació seran les següents:

—Exercir de grup d'opinió i impulsar el diàleg amb l'Administració de la Generalitat de Catalunya per a participar en el desenvolupament de la reglamentació i la normativa que, encara avui, no s'ha desenvolupat de la Llei de Patrimoni Cultural, amb l'objectiu de superar les ambigüitats, les mancances i les contradiccions que es deriven de la pràctica arqueològica actual.

—Impulsar el diàleg amb les administracions locals per tal de col·laborar en la dinamització i l'elaboració de catàlegs de protecció del patrimoni arqueològic, facilitant-los l'assessorament professional que s'escaigui i afavorint l'exercici d'una arqueologia preventiva eficaç enfront la planificació urbanística del territori municipal.

—Vetllar per la transparència de les administracions públiques i dels promotors privats en l'aplicació i

l'acompliment de la legislació vigent sobre la realització de les intervencions arqueològiques, com també per l'ètica professional en l'exercici de la feina arqueològica.

—Assessorar i defensar en qüestions de propietat intel·lectual i drets d'autor els professionals associats.

—Defensar, en general i en el camp professional, la qualitat i la correcció en la prevenció, l'estudi, la investigació, la conservació i la difusió del patrimoni arqueològic català. L'Ad'AC serà un col·lectiu més a l'hora d'exercir pressió social i civil contra les agressions al patrimoni arqueològic.

d. *Comissió per al seguiment de la qüestió d'una futura llicenciatura d'arqueologia*

Un dels problemes bàsics del nostre col·lectiu rau en la seva indefinició que arrenca precisament en la manca d'uns estudis superiors homologats que abastin de forma específica la nostra tasca. És, en aquest sentit, un contrasentit aprofundir en els problemes de la nostra professió, cercant fins i tot la possibilitat de la creació d'un col·legi professional, i no atendre al fet que, a efectes de titulació universitària, aquesta professió no existeix.

En aquest grup de treball hem encetat una ronda de visites als departaments corresponents de les diverses universitats catalanes per tal de recordar-los, en nom del col·lectiu, la demanda d'aquesta necessitat i comminar-los a fer tot el que estigui a les seves mans per resoldre finalment aquesta problemàtica. Per això hem ofert la col·laboració de l'associació en tot el que s'escaigui.

Finalment, per tal de fer arribar la veu dels professionals a l'àmbit de l'ensenyament universitari (sobretot en la previsió que, en un futur no molt llunyà, es faci efectiu el desenvolupament de titulacions específiques), hem cregut interessant elaborar una enquesta entre els associats, i membres del col·lectiu en general, per tal que aquests expressin les mancances que van trobar en el seu període de formació universitària. A més volem que proposin els canvis que considerin necessaris per tal d'ajustar aquesta formació tant a les exigències del mercat laboral i professional, que hom ha d'afrontar un cop finalitzada l'etapa universitària, com a les derivades del desenvolupament d'una tasca investigadora de qualitat. Els resultats d'aquesta recollida de propostes entre els professionals es farà arribar a les universitats perquè siguin avaluades pel col·lectiu de professors i, si ho consideren convenient, actuïn en conseqüència.

En definitiva, l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya pretén esdevenir un interlocutor vàlid que, en representació d'una majoria del col·lectiu, posi damunt la taula els diferents problemes que ens afecten, en tractar-los cadascun amb els organismes corresponents a cada cas (administracions diverses, empreses, sindicats, etc.). Tot i que soni antic, la nostra força rau, com sempre, en la capacitat que demostrem d'organitzar-nos i afrontar tots plegats, com més millor, els diferents problemes que afecten l'esdevenidor del col·lectiu.